

DÜNYA KADIN YÜRÜYÜŞÜ ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI EYLEM

Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet yapısalıdır; yani ataerkil ve kapitalist sistemlerin özünde var olan bir özelliktir. Tek tek erkekler, erkek gruplar, ataerkil kurumlar ve Devletler, kadının yaşamını, bedeni ve cinselliğini kontrol etmenin bir aracı olarak şiddete başvururlar. Her ne kadar toplumsal bir grup olarak bütün kadınları olumsuz etkilese de her şiddet eylemi kendine özgü bir içeriğe sahiptir ve kadına yönelik şiddetin nasıl, ne zaman ve neden olduğunu anlamamız gerekir.

Kadına yönelik şiddet hakkındaki genel kanı, tek tek bireyleri ilgilendiren, aşırıya kaçan veya yalıtılmış bir sorun olduğu şeklindedir. Oysa aksine hepimizi olumsuz etkiler. Çünkü hepimiz şiddet tehdidi yüzünden korku deneyimi yaşadık, davranışlarımızı değiştirdik ve tercihlerimizi sınırladık. Bir başka yaygın düşünce de kadına yönelik şiddeti, alt sosyal sınıflarla ve “barbar” kültürlerle sınırlı görmektir. Fakat hepimiz biliyoruz ki bu, çaprazlama (transversal) bir şiddet türüdür; yani bütün sosyal sınıfları, kültürleri, dinleri ve jeopolitik durumları keser.

Kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddet, hem özel alanda ev içi şiddet olarak, cinsel, fiziksel, psikolojik veya cinsel taciz şeklinde daha yaygın hem de kamusal alanda yaşanır. Kamusal alanda kadın cinayetleri, iş yerinde cinsel ve psikolojik taciz, tecavüzün farklı biçimleri, kadın ve çocuk ticareti, fahişelik, pornografi, kölelik, zorla kısırlaştırma, lezbiyen düşmanlığı, güvenli kürtaj ve üreme tercihleri ve özgür iradeye karşı çıkma vb.ni içerir (fakat bunlarla sınırlı kalmaz). Sessizlik, ayırıcılık, şiddet suçlarının cezasız kalması, kadınların erkeklere bağımlılığı, teorik ve psikolojik argümanlar, kadınlara yönelik şiddeti hoş gösterir ve artırır.

Şiddet veya şiddet tehdidi, kadınları kamusal alandan dışlamanın bir aracı olarak kullanılır. Kadınlar, ataerkil kültürün dikte ettiği gibi özel alanda kalmak yerine dışarıda çalışmanın, okula ya da üniversiteye gitmenin, cinselliğini açıkça yaşamaya “yeltenmenin”, başka seçme hakkı olmadığı için fahişelik yapmanın bedelini hayatlarıyla öderler. Toplumsal hareketlerin ve eylemin kriminalizasyonu bağlamında mücadeleye giren kadın aktivistlere karşı uygulanan baskı çoğunlukla cinsel şiddet biçiminde gerçekleşir. Üstelik, farklı baskı biçimlerinin bileşkesi kadınların uğradığı ayırıcılığı şiddetlendirir: kadın oldukları için ama aynı zamanda rengi, dili, ırkı, etnik kökeni, sınıfı (ve mali durumu), dini, cinselliği... yüzünden de ayırıcılığa uğrarlar.

Kadına yönelik şiddetin kökleri, kadının bedenini, hayatını ve cinselliğini kontrol etmeyi, sömürmeyi ve ona sahip olmayı dayatan ataerkil sistem ve kapitalizme uzanır. Ataerki iki ilkeye dayanır: kadınlar erkeklere aittir (ve bu nedenle kadınlar erkeklerin hizmetindedir ve onlara asla “hayır” diyemezler) ve kadınlar “azizeler” ve günahkarlar” şeklinde iki kategoriye ayrılırlar. Bu sistemin parçası olan şiddet, “azizeler” -iyi anne ve eş- rolüne uymayan kadınların cezalandırılmasıdır. Örneğin; yemek hazır olmadığı ya da giymek istediği elbise temiz olmadığı gerekçesiyle erkeklerin karılarına sözlü veya fiziksel saldırıyı mazur göstermeleri yaygındır. Ayrıca 'gece tek başına dışarıdaydı', 'onlar lezbiyen ve birinin heteroseksüelliği öğretmesi lazım' ya da 'giydikleri kıyafet uygunsuzdu' gerekçesiyle

DÜNYA KADIN YÜRÜYÜŞÜ ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI EYLEM

hem saldırganların hem de toplumun kadına yönelik şiddeti mazur göstermesiyle “günahkar” kabul edilen kadınlara verilen bir cezadır.

Ataerkil kültürün parçası olarak, erkeklik saldırganlıkla ilişkilendirilir ve genç erkeklere 'gerçek erkek' olmanın şiddet kullanmak (duyguları belli etmemek) olduğu öğretilir; bu, bazı durumlarda onları ırkçı ve cinsiyetçi çetelere katılmaya sevk eder. Okullarda kadın öğrencilerin cinsel tacize ve grup şiddetine maruz kalması gibi genç kadınlara yönelik şiddetin yeni biçimleri giderek yaygınlaşıyor ve her geçen gün daha görünür hale geliyor. Şiddetin bu biçimleri, bu yıkıcı kalıp yargılar etrafında hiç açık tartışma yapılmadıkça, genç kadınlarla erkekler arasındaki cinsiyetçi ilişkilere ve rollere temel teşkil eder.

Ataerkinin dayattığı kadınların erkeklerin mülkü olduğu fikrinin ekonomik bir anlamı vardır. Kadınlar ve erkekler için 'doğal' roller yardımıyla cinsiyete dayalı iş bölümünü dayatan ataerkinin kapitalizmle birliğinde dışavurur. Böylelikle yeniden üretim alanında ücretsiz emek olarak görülen kadınlar, başkalarına bakmaya ve bunun için gerekli bütün işleri yapmaya daima hazır olurlar. Bu nedenle ataerkil ve kapitalist sistemler içerisinde kadınların ezilmesi iki düzeyde gerçekleşir: bir yandan kadın emeği sömürülürken öte yandan onları erkeklerin tahakkümü altında tutmak için şiddet kullanılır. Ve bu nedenle ataerkil, kapitalist ve sömürgeci sistemleri yıkma çağrısı yapmadan kadına yönelik şiddeti yok etmekten bahsedemeyiz.

Neoliberal küreselleşme, aktörleri ve izlediği politikalar yardımıyla ekonomi üzerindeki nüfuzunu sağlamlaştırdıkça kadına yönelik şiddet ve kadın düşmanlığı yoğunlaşır. Amerika kıtalarındaki serbest ticaret anlaşmaları (fabrikalar gibi çalışma mekanlarının gevşek insan kaynakları ve çevre düzenlemelerinden yararlandığı Kuzey Amerikan Serbest Ticaret Anlaşması gibi) teşvik edilip yerleştikçe kadın cinayetleri (feminicide¹) artar: örneğin, çok sayıda Meksikalı kadın Birleşik Devletler sınırını geçmeye çalışırken ve hatta Ciudad Juarez kasabasının sınırları içinde öldürülür. Sosyal hizmetler özelleştirildikçe veya bütçeleri kesildikçe üreme haklarına ve sağlık hizmetlerine yönelik saldırılar da artmaktadır. Seks endüstrisi küreselleştikçe ticareti yapılan kızların yaşı giderek küçülüyor. 'Özgürlük götürme' adına sürdürülen savaşlarda kadınlara tecavüz ediliyor ve yabancı güçlerin gerçekleştirdiği işgaller, kadın haklarını savunma adına 'mazur' gösteriliyor (ABD'nin Afganistan'ı işgalinde olduğu gibi).

Kadına yönelik şiddetle nasıl mücadele edebiliriz?

Bir çok ülkede kadınları “koruyan” yasalar ve CEDAW (Kadına Yönelik Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) gibi uluslararası sözleşmeler vardır. Fakat bunlar yeterli değildir çünkü genellikle ya uygulanmaz ya da hayata geçmezler. Dahası bu yasalar ve sözleşmeler, şiddet meselesini çözmek *bizim* sorunumuzmuş gibi kadınlara ağırlık verirler. Oysa -tersine ve yukarıda gördüğümüz gibi- şiddette erkek rolünü sorgulamamız ve şiddetin yapısal olduğu gerçeğini teşhir etmemiz gerekir.

Şiddetin önlenmesi için şiddet kullananlara karşı cezai tedbirlerin gerekli fakat yeterli olmadığını; bu tedbirlerin var oldukları ülkelerde orta sınıf, kentli, beyaz kategorisine girmeyen kadınlara nadiren ulaştıklarının farkındayız. Şiddet mağdurları, alınıp satılan kadınlar ve çocuklar, (belirli bir dinden, derisi renkli kadınlar vb.) azınlık grupları, kırsal,

¹ Kadın düşmanı, son derece zalim kadın soykırımıdır, çoğunlukla aşırı cinsel şiddet ve suç işleyenlerin cezasız kalması eşlik eder.

DÜNYA KADIN YÜRÜYÜŞÜ ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI EYLEM

göçmen ve yerli kadınlar yararına kamu politikaları talep etmek için kendi Devletlerimizi sorumlu tutmak zorundayız. Şiddet hareketlerini gerçekleştirilmeden önleyecek ve durduracak eylemlere ihtiyaç vardır.

Ayrıca Hükümetlerin ve Devletlerin rolünü de tartışmamız gerekiyor. Bugünlerde devlet aynı anda hem koruyucu hem baskıcı, hem genel çıkarları taşıyan hem ayrıcalıkları savunandır, fakat aynı zamanda ataerkindir ve (kadınlara, yerli halklara, göçmenlere ve koyu renkli insanlara karşı²) şiddete başvurur. Üstelik, talep ettiğimiz politikaları uygulayacak polis, kadına yönelik şiddetin faili, toplumsal hareketleri bastıran ve sosyal ve ırksal bakımdan taraf tutan polisin ta kendisidir. Bu durumun özündeki çelişkiyi kabul ediyoruz, çünkü bir çok kadın için yaşadıkları toplumda ve ailede var olan şiddet karşısında kendilerini savunmanın tek yolu, dışsal ve yüksek bir gücü temsil eden Devlete bel bağlamaktır. Aksine kendisinden talepte bulunduğumuz Devlet, *herkes* için hak ve özgürlükleri ileri taşıyan, ekonomiye müdahale eden devlettir ve katılımcı demokrasinin çeşitlendirilmiş biçimleri ve vatandaş kontrolü temeli üzerinde biçimlenir.

Kadınlar, bireysel ve kolektif olarak, her zaman direndi ve direnmeye devam ediyorlar. Ne zaman bir kadın kendisine veya yaşadığı toplumdaki kadınlara yönelik şiddete karşı koyan ya da teşhir eden bir tarzda hareket etse egemen paradigmadan kopuyor. Kadınlara yönelik şiddet uygulayan erkekleri kınayarak ve ismini belirterek, kadınlara yönelik şiddet konusunda erkeklerle ve toplumla açıktan yüzleşerek bu kadının direnişini desteklememiz gerekir. Aynı zamanda erkeklerin, Devletin, ordu ve din gibi kurumların da suç ortaklığını teşhir etmemiz gerekir. Sivil toplumu harekete geçirmemiz, stratejiler kurmamız ve kadına yönelik erkek şiddetinin önlenmesi ve teşhiri için radikal eylemler geliştirmemiz gerekir. Bu süreçte -kadınların iyileşmesi ve güçlendirilmesi için gerekli hizmetleri veren- kadınların kâr amacı gütmeyen sektörleri ve -kadınların baş kahramanlar olduğu topluluklardaki- güçlü ve yerel hareketler belirleyici bir rol oynarlar.

Biz, Dünya Kadın Yürüyüşünden kadınlar olarak, ataerki kültürümüzde değişiklikleri teşvik eden ve şiddetin oluşumunu önceden görüp gerçekten önleyici olacak kapsamlı politik tartışmalar ve eylemler yapmak istiyoruz. Kadına yönelik erkek şiddetinin kapsamı ve yoğunluğu zaten iyi belgelenmiştir, bu nedenle yeni bir ifşa için beklememize gerek yoktur. Kadın gruplarının, karma örgütlerin, yerel radyo programlarının, gazetelerin ve hareketlerin kullandığı başka iletişim araçlarının gündemine bu meseleyi sokmak daha yaşamsal önem taşır. Bunun için (ekonomik, cinsel, üreme, kişisel vb) bağımsızlığı ve kendi kaderini tayin hakkı için mücadele eden kadınların güçlü ve geniş kapsamlı öz örgütlenmesinin ileri taşınması doğrultusunda feminist hareketin çalışması gerektiğine inanıyoruz.

Grup söyleşileri, tartışmaları, gösteriler ve bedensel öz savunma sınıfları yardımıyla Kadın grupları güçlendirilir. Amaç, cinsel şiddeti yalnızca birkaç kadının sorunu şeklinde konumlandırmak değil, bütün kadınları güçlendirmek, direnişi öğrenmek ve yeniden öğrenmek ve hayatlarımızı şiddete yer olmayacak şekilde inşa etmek ve yeniden inşa etmektir.

² Örneğin, 2007 yılında ABD'nin eyalet ve federal hapis ya da tutuklevlerinde hapsedilme oranı beyaz erkekler için her 100.000 kişi başına 773, siyah erkekler için her 100.000 kişi başına 4618, Hispanik erkekler için her 100.000 kişi başına 1747'dir. Bu oran beyaz kadınlar için her 100.000 kişi başına 95, siyah kadınlar için her 100.000 kişi başına 348 ve Hispanik kadınlar için her 100.000 kişi başına 146'dır. (Sabol, William J., Couture, Heather, Bureau of Justice Statistics, *Prison Inmates at Midyear 2007*, Washington, DC: US Department of Justice, 2008).

DÜNYA KADIN YÜRÜYÜŞÜ ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI EYLEM

Bu mücadelede önemli bir adım olarak karma toplumsal hareketlerin –ister kent ister kır hareketleri olsunlar- kadına yönelik erkek şiddetine karşı koyma vaadine değer veriyoruz. Bu amaçla Via Campesina'nın Ekim 2008'de Mozambik'te yapılan 5. Uluslararası Konferansında başlatılan 'Kadına Yönelik Şiddete Son Dünya Kampanyası' ile dayanışmamızı ilan ediyoruz. Kadınların ve erkeklerin her ikisinin de kadına yönelik şiddetten erkekleri sorumlu tutmasının önemini kabul ediyoruz.

Kadına yönelik şiddete karşı mücadelede

- Farklı aktörlerin kadınları, çocukluktan itibaren tam haklara sahip bireyler ve vatandaşlar olarak kabul etmeye tam bağlı olduklarını gösteren tedbirleri benimsemelerini; örneğin, eğitici materyallerde kapsayıcı bir dil kullanılmasını; kız ve erkek çocuklar arasında geleneksel cinsiyete dayalı ve hiyerarşik iş bölümü ile ilişkisini koparan cinsiyetçi olmayan eğitimin özendirilmesini; halk eğitim kampanyaları ve politik katılıma uygun alanların garanti edilmesini;
- Ayırmıcılık, istismar ve şiddet mağdurlarının desteklenmesinde ön saflarda yer alan kadın hareketlerinin ve kadınların kâr amacı gütmeyen sektörlerinin mali olarak desteklenmesini;
- Ataerkil ve kapitalist sistemlerin sözcülüğünü üstenen ticari medyanın, kadın bedeninin devamlı olarak yanlış temsili, suiistimali ve istismarından sorumlu tutulmasını;
- Kadınların öz örgütlerinin destekleyip teşvik etmenin yanı sıra oluş biçimine, kaynaklandığı nedenlere ve kendisini nasıl dışavurduğuna açıklık getiren farkındalık yükseltici etkinlikler yoluyla kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddetin önlenmesini;
- Kadın bedeninin silahlı çatışmalarda savaş silahı olarak sistematik kullanımının ve bu kadınların (ve tecavüzden doğan çocuklarının) maruz kaldıkları aşırı şiddetin suçunu üstlenerek aileleri ve toplulukları tarafından reddedilmesinin kınanmasını;
- İster özel isterse kamusal alanda olsun kadına yönelik şiddet suçu işleyenlerin cezalandırılmasını

talep ediyoruz.

Ve

- Kadın cinayetleri, kadın sünneti, kayınbirader-baldız evlilikleri (levirat-sororat³), 'namus cinayetleri', cinsel turizm, kadın ve çocuk ticareti, zorla kısırlaştırma ve kadın aktivistlere, kadın mahkumlara, lezbiyenlere ve engelli kadınlara karşı kullanılan şiddet gibi (fakat bunlarla sınırlı olmayan) farklı ülkelerde kadına yönelik ataerkil şiddetin farklı tezahürlerini kınamaya ;

³ Dul bir kadının kayınbiraderi ile ya da dul bir erkeğin baldızı ile evlenmeye zorlanması.

DÜNYA KADIN YÜRÜYÜŞÜ ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI EYLEM

- Utanç duygusunun kadın mağdurlardan şiddete başvuran erkeklere doğru kaydırılması için çalışmaya;
- Kadın bedeninin metalaştırılmasını teşhir etmeye ve özellikle 2010 yılındaki Dünya Futbol Kupası öncesi ve sırasında yaşanan fuhuş etrafında tartışma sürdürmeye;
- Kadınlara yönelik erkek şiddetine karşı kadınların bütün direniş biçimlerini -özellikle kolektif olanlarını- görünür kılmaya; böylelikle toplumlarımızda bu şiddeti kuşatan sessizlik kültürünü kırmaya;
- İttifakımız olan toplumsal hareketlerle birlikte farkındalık oluşturma eylemleri ve feminist bilinç yükseltmeyi destekleyen halk eğitimi kampanyaları yardımıyla şiddetle savaşmaya;
- Kadına yönelik şiddeti (saldırganların cezasız kalması, üreme konusunda kadının karar verme hakkını reddetme, kadın aktivistlerin kriminalizasyonu, kürtajın yasaklanması vb) sürekli hale getiren ataerki ile neoliberal aktörler ve politikalar arasındaki bağları görünür kılmaya; örneğin kadın cinayetlerine ve serbest ticaret anlaşmalarıyla olan bağlarına dikkat çekmeye;
- Kadına yönelik şiddetin kabul edilemez (ve şiddetsiz fiziksel mekanların) olduğu bir çevrenin yaratmayı toplumsal hareketlerin yol gösterici ilkesi olarak güvence altına almak için karma (erkeklerin ve kadınların yer aldığı) toplumsal hareketlerle ittifak halinde çalışmaya

söz veriyoruz.